

МИЛОШ ВЕШОВИЋ

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ ЗАЈЕЧАР – БОР ДАНАС

ОД ОСНИВАЊА 1946. године, Народно позориште Зајечар — већ 26 година врши значајну културно-просветну и васпитну мисију на територији Тимочке Крајине. У временском раздобљу од свог настанка до данас, институција је имала успона и падова, успеха и криза, али је успела да остане „на ногама” и да сачува репутацију професионалне установе.

Године 1969. бригу о позоришту заједнички преузимају општине Зајечар и Бор, чиме су створене перспективе бољег развоја. Солидна материјална база која је споразумом двеју општина створена, обећавала је решење многих проблема — кадровских, сценско-техничких, радног простора итд. С друге стране позориште је добило и нове веома озбиљне задатке,

повећан је број представа на гостовањима, тако да у једној сезони половину свога рада обавља на терену. С правом се може рећи да је то „кућа на точковима”, јер од 180 представа које ансамбл одигра у току сезоне, 90 представа игра ван своје куће. У току године репертоар од 8 премијера и обновљених 4-5 представа, може се видети у Оштрељу, Злоту, Сала-

Сцена из „Мандраголе” Н. Макијавелија

шу, Копривници, Рготини, Неготину, Књажевцу, Видину, Београду, Приштини, Крушевцу итд.

РЕПЕРТОАРСКА ОРИЈЕНТАЦИЈА

Сам профил Народног позоришта Зајечар — Бор није дозвољавао одређеније опредељење за сценски израз што представља и најозбиљнији проблем у раду установе. Стварање физиономије је сигурно тежак и мукотрпан посао и захтева много времена, а посебно тешко пада театру који живи на релацији град — село. Укуси су различити, услови под којима се представа игра такође. Премијера представе у кући има своју боју, свој уметнички ниво, своје димензије позоришног чина. Међутим, када се игра на терену на простору 3 X 4 м. под сиромашним светлом и са преполовљеним декором, у полупразној и хладној сали, када глумци мењају мизансцен и морају гегом и појачаном артикулацијом да покажу своје постојање на даскама — представа губи своју основну боју, губи уметнички ниво.

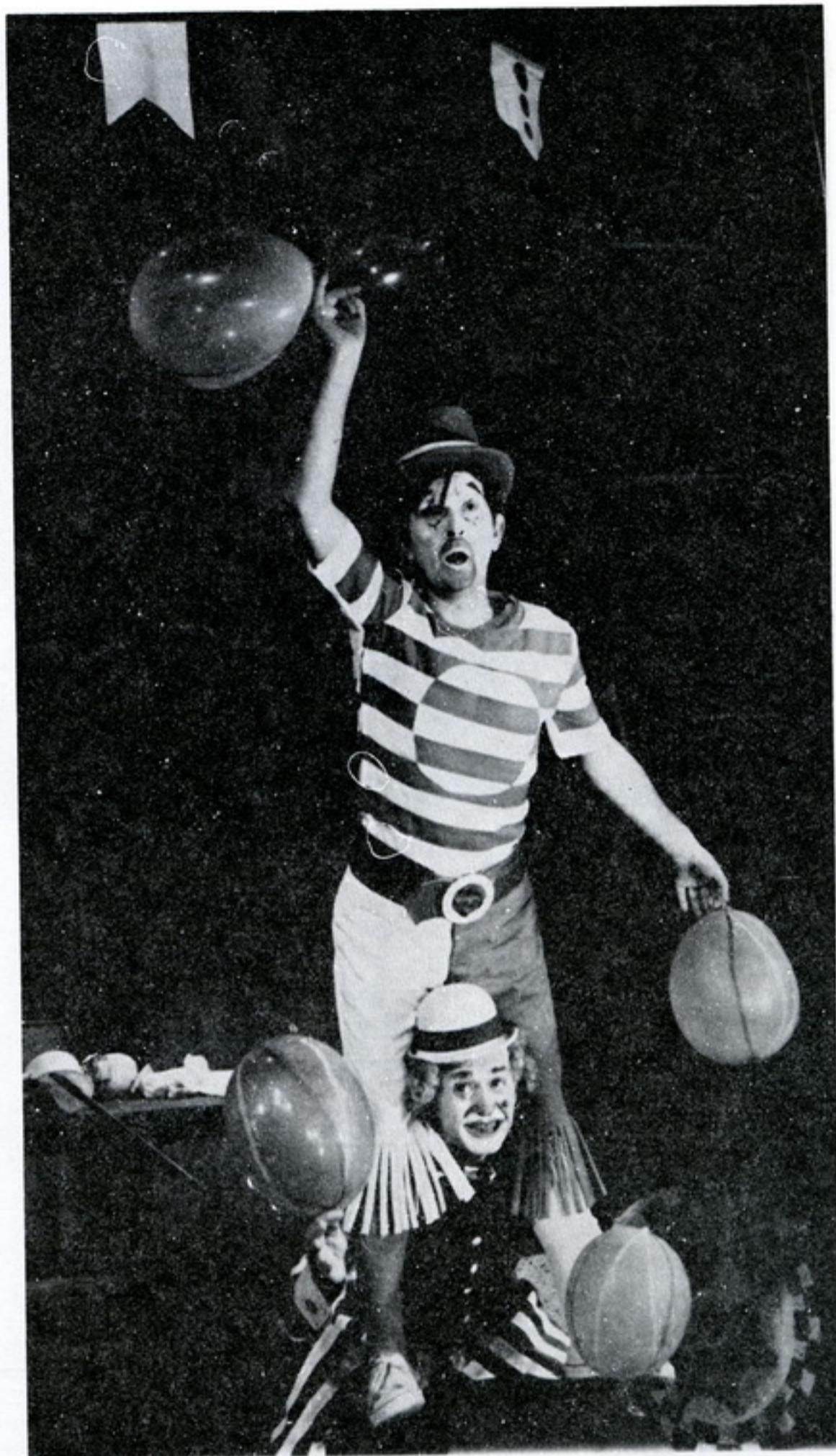
На стварање репертоара сигурно је да утиче и финансијска ситуација у којој се позориште налази. Мора да се води рачуна да ли је аутор текста домаћи или страни, да ли је жив или не, да ли представа тражи доста музичких нумера или не, да ли је потребан већи број статиста или не. Због свих ових околности позориште је често принуђено да игра и текстове за које зна да их публика неће добро примити. Сигурно је да и ансамбл са своје стране условљава да ли један текст може да буде постављен и изведен на одређеном уметничком нивоу.

Па ипак, репертоар Народног позоришта Зајечар — Бор је разноврстан и креће се од комедије до најтежег драмског текста, од водвиља до авангардне драме.

Преглед репертоара за последњих пет година.

Позоришна сезона 1968/69.

КАКО СЕ УЗМЕ — А. Ејкобон
 КЕКЕЦ — Ј. Вандот
 КО БИ СЕ ЈЕДИО НА МУШКЕ —
 У. Гловацки
 СЛУГЕ — И. Цанкар
 ТАЛАЦ — Б. Биен
 ПОБЕДА УСТАНКА — Д. Грбић

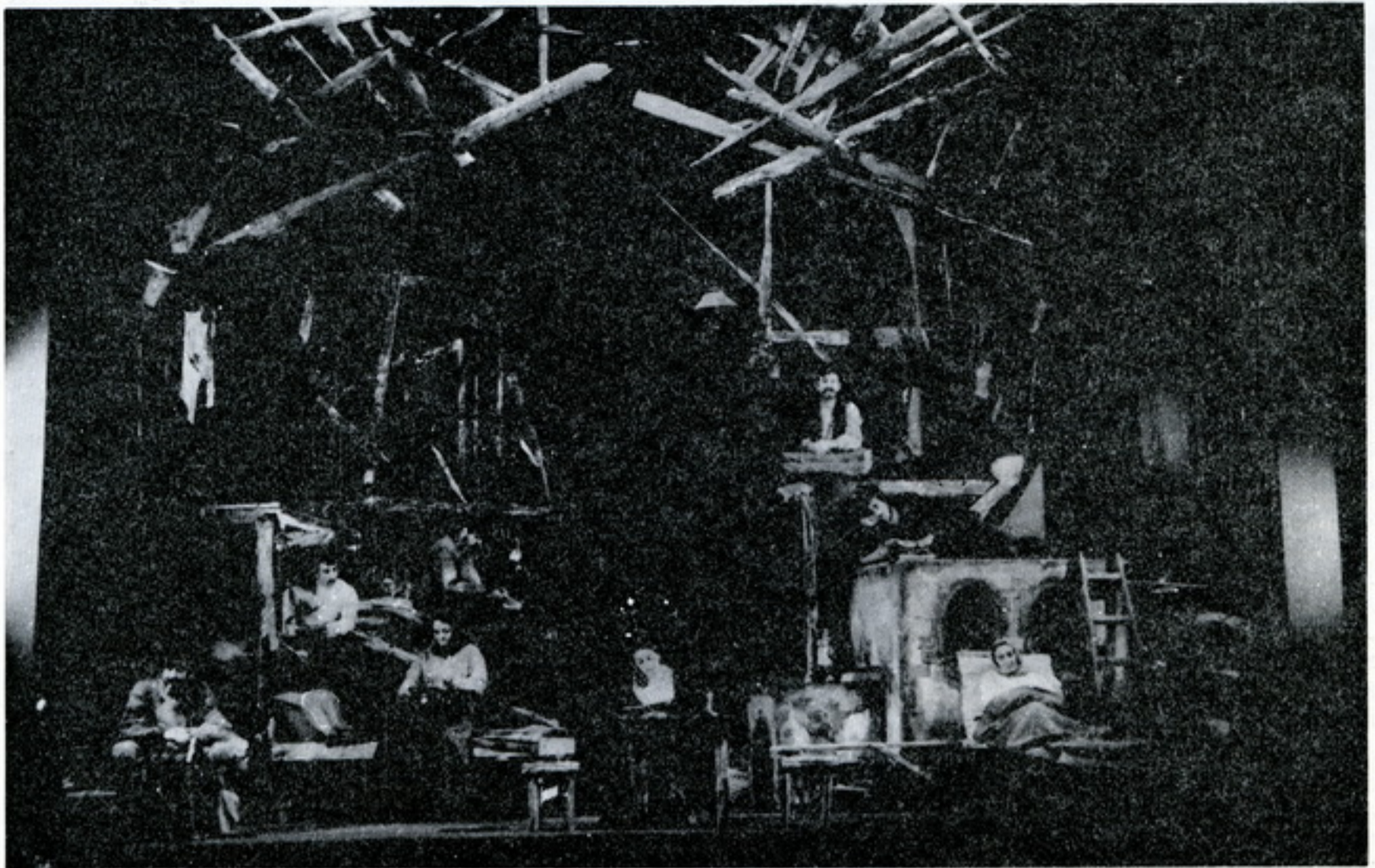

Милан Свиљар и Андрија Котри у „Крмећем касу“ А. Поповића

КОД ВЕЧИТЕ СЛАВИНЕ — М. Дом БЕРНАНДА АЛБЕ — Ф. Г.
 Настасијевић Лорка
 ПОНОБНА ПРОВАЛА — М. Митровић КОЦКА ЈЕ ОДЛУЧИЛА — Ж. Мејер

Позоришна сезона 1969/70.
 НА ЛЕБИМА ЈЕЖА — С. Јаковљевић

КАВИЈАР И ПАСУЉ — Тарабузи и Скарнич
 ЦАР ЗЛОБАН — В. Суботић
 КОЕНОВИ — З. Хрбачек

Сцена из представе „На дну“ М. Горког

ПУТ КРОЗ ШУМУ — Милар и Балчин
УОБРАЖЕНИ БОЛЕСНИК — Молијер

Позоришна сезона 1970/71.

ПРОТЕКЦИЈА — Б. Нушић
ХАЈДЕ ДА СЕ ИГРАМО — М. Тошић
РАДО СРБИН ИДЕ У ВОЈНИКЕ — Б. Босић
ПЕНЦЕРИ РАВНИЦЕ — З. Петровић
СМРТ ТРГОВАЧКОГ ПУТНИКА — А. Милер
КРМЕБИ КАС — А. Поповић
КОШТАНА — Б. Станковић
ЉУБАВ — М. Шизгал

Позоришна сезона 1971/72.

ЧВОР — П. Петровић
СВЕ ЗБОГ БАШТЕ — Е. Олби
ЧАРОбЊАК ИЗ ОЗА — Ф. Баум
НА ДНУ — М. Горки
УЛОГА МОЈЕ ПОРОДИЦЕ У СВЕТСКОЈ РЕВОЛУЦИЈИ — Б. Босић
ШТА ЈЕ СОБАР ВИДЕО — Ц. Ортон
АФЕРА НЕДУЖНЕ АНАБЕЛЕ — В. Лукић

Позоришна сезона 1972/73.

ХАМЛЕТ У СЕЛУ МРДУША ДОЊА — И. Брешан
ПИПИ ДУГА ЧАРАПА — А. Линдгрен
ОМЕР И МЕРИМА — М. Беловић, М. Пешић
ЈЕЛИСАВЕТИНИ ЉУБАВНИ ЈАДИ ЗБОГ МОЛЕРА — М. Јелић
СУМЊИВО ЛИЦЕ — Б. Нушић
ТРАЖИ СЕ МИНИСТАР — Ф. Екхарт
МАНДРАГОЛА — Н. Макијавели
ЖЕНСКИ РАЗГОВОРИ — Д. Радовић

МАТЕРИЈАЛНИ И ДРУГИ УСЛОВИ РАДА

Доградњом једног дела зграде, проширењем сцене и реновирањем гледалишта, услови за рад су у односу на прошле године знатно побољшани. Године 1972. адаптацијом је решено и питање гардероба, али су остале нерешене неке друге просторије: радионице за израду декора, депои за смештај реквизита и гардеробе, просторија за сликарске радове и гараже за смештај возног парка. Међутим, финансирање делатности установе није решено на задовољавајући начин, нити је по обиму у складу са потребама.

	Структура прихода (у милионима старих динара)			
	1969.	1970.	1971.	1972.
Општинска заједница културе Зајечар	64	64	72	75
Општинска заједница културе Бор	36	34	34	31,5

Финансијска ситуација није добра јер је у великој несразмери са бројем запослених и са сталним поскупљењима — почев од материјала па до ауторских гантијема — и овакво стање сигурно је да утиче на нормалан рад позоришта.

Очекивало се да ће прилив средстава расти пропорционално свим поскупљењима. Напротив, она се умањују. У оваквој ситуацији сигурно је да се не могу решавати кадровска питања довођењем нових глумаца (просечна старост глумца)

маца је 45 година), не могу се ангажовати истакнути редитељи и глумци, не могу се вршити размене гостовања са другим позориштима, не може се амбициозније састављати репертоар, а самим тим спутавају се и многе друге иницијативе. И поред тога што 80% средстава којима позориште располаже одлази на лична примања, глумци имају врло ниске личне дохотке који се крећу од 120 до 185 хиљада старих динара, а према устаљеним критеријумима у позориштима, лична примања и материјални издаци треба да буду у односу 50:50.

Прошле године потписан је Међуопштински друштвени договор по коме је позориште добило још 6 сталних сцена тако да сада даје представе у свим селима Тимочке Крајине у којима за то постоје минималне техничко-сценске могућности.

По друштвеном договору позориште, је као међуопштинска

институција, обавезно да изведе 180 представа, а у складу са обавезама утврђен је и начин финансирања, што се може видети из прегледа обавеза позоришта и процента учешћа у финансирању потписника тог договора.

	представа	проц. уч. у фин.
Зајечар	95	52
Бор	57	31,5
Неготин	5	3
Кладово	5	3
Књажевац	5	3
Мајданпек	5	3
Бољевац	5	3
Жагубица	3	1,5

По друштвеном договору финансирање позоришта се врши на бази годишњег програма рада и броја представа. У 1972. години позориште из објективних разлога (епидемија богиња, војна вежба, реновирање сале у Бору итд.) није у потпуности реализовало своје обавезе које проистичу из дого-

вора, али у 1973. години очекује да ће програм бити у потпуности извршен, а самим тим и обавезе потписника тог договора.

Међутим, постоји бојазан да општине које учествују у финансирању позоришта, због недостатка средстава, не прихвате укупну цену годишњег програма рада позоришта која за 1973. годину износи 149.850.000 старих динара, односно реалну економску цену представе од 833.000 динара. Свако умањење средстава довело би позориште у врло тешку ситуацију.

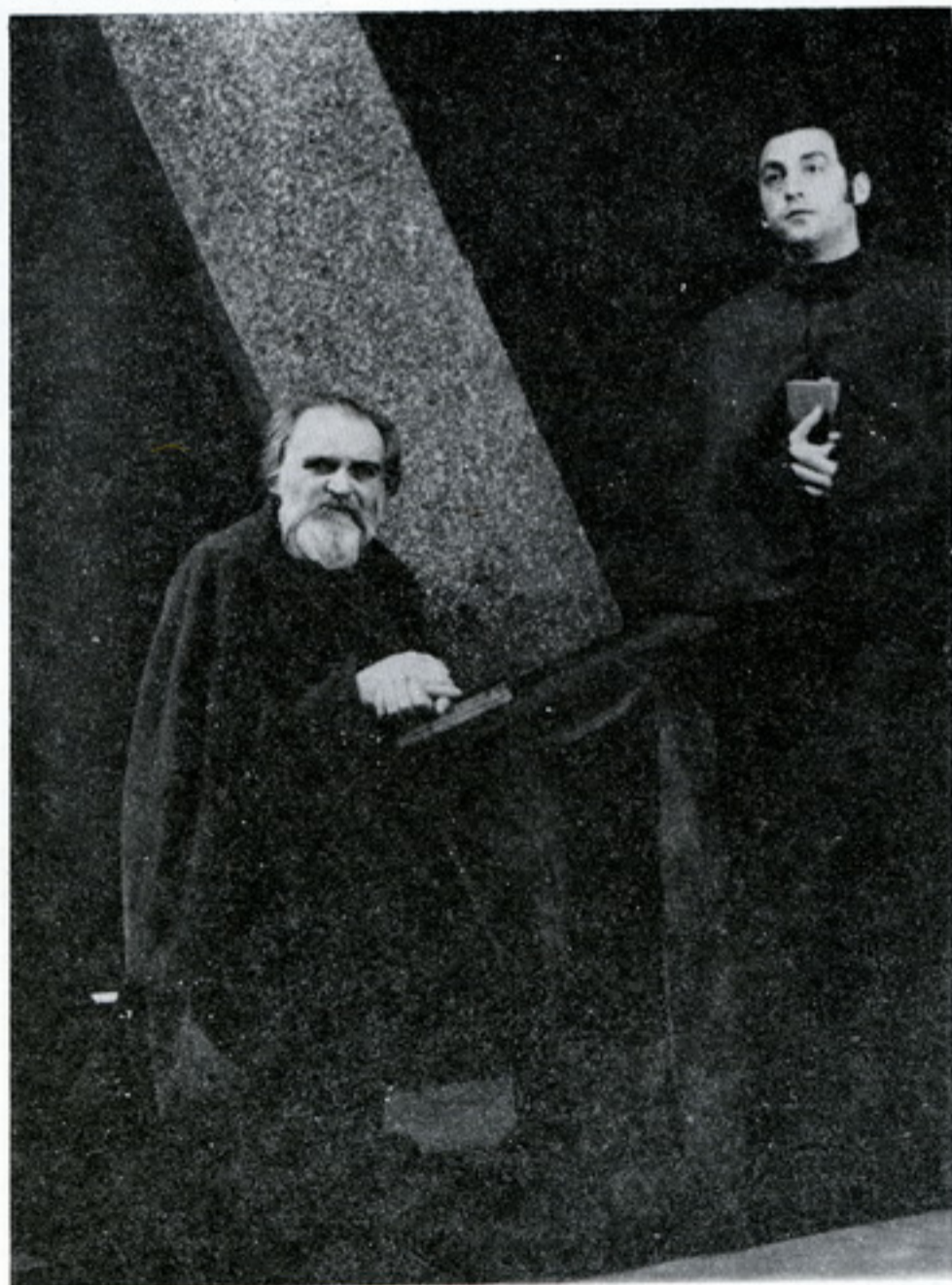
Стручни кадар позоришта

Народно позориште Зајечар-Бор има 37 запослених и то:

— уметничко особље	— 21
— техничко и помоћно	— 12
— администрација	— 4

Уметнички део ансамбла састоји се од 17 глумаца (6 жена и 11 мушкараца), 1 редитеља, 1 сценогра-

Милан Поповић и Слава Стојановић у „Анабели“ В. Лукића

Марика Горенц и Зоран Ђирић у „Омеру и Мерими“

фа и два инспектора. С обзиром на број обавеза које стоје пред позориштем, величина ансамбла је незадовољавајућа. Чланови драме улажу максимум снаге да реализују програм, али у саставу у коме се позориште данас налази, скоро је немогуће извршити све задатке који стоје пред њим. Из тих разлога намеће се као нужност решавање кадровских питања. Планирано је повећање ансамбла за 5 глумаца и неколико људи у другим службама, само је све то под великим знаком питања, јер средства и висина личних дохода не гарантују могућност да се дође до млађих глумаца.

И поред многих нерешених питања, осећа се стални напор свих чланова позоришта да ниво представа увек има праву професионалну боју. О томе најречитије говоре Сусрети професионалних позоришта СР Србије на којима су уметници Народног позоришта Зајечар-Бор добијали значајна признања. Године 1968. у Титовом Ужицу Крстомир Миловановић добио је специјалну награду за сценографију, 1969. године у Шапцу Милан Поповић је награђен од стручног жирија и жирија града домаћина за најбољу мушку улогу, 1970. године Милан Свилар је у Лесковцу добио награду града домаћина за најбољу мушку улогу, а 1972. године на VIII позоришним Сусретима, награде су добили: Андрија Котри награду стручног жирија за најбољу мушку улогу, Милан Поповић за најчистији сценски говор, Славољуб Стојановић похвалу, и Крстомир Миловановић награду стручног жирија и жирија града домаћина за најбољу сценографију.

На последњим Позоришним сусретима у Крагујевцу, маја месеца ове године, чланови драме зајечарско-борског позоришта постигли су изванредан успех и освојили неколико вредних награда:

Милан Богосављевић је добио специјалну награду стручног жирија за режију комада „Омер и Мерима“, Крстомир Миловановић прву награду стручног жирија за сценографију, а Ирена Портној за костимографију. За изванредну креацију Исмете у „Омеру и Мерими“ Дара Петровић је добила

награду стручног жирија и жирија града домаћина.

Све ово говори о сталном успону Народног позоришта Зајечар — Бор и његовом значајном месту међу српским позориштима. Да би позориште задржало углед

и ниво професионалне установе који су годинама уз многе напоре расли, да би оно одговорило свим обавезама које пред њим стоје. Народном позоришту Зајечар — Бор — треба омогућити нормалан рад.

Радмила Јосифовић и Слава Стојановић у „Једисаветиним љубавним јадима“

